

AMSKROCK, n. 3. Vidskepligt tal, hvarmed ammor plåga skrämna barn. [Amm-.]

AMSÅNG, m. 3. Visa, som amman sjunger, för att roa, stilla eller söfva barnet. [Amm-.]

AMT, n. 3. (tyskt ord) Brukas i geografiska och statistiska skrifter, som röra tyska, norska eller danska förhållanden, för att utmärka: 1) Embete. — 2) Län, domsaga, stift.

AMTMAN, m. 3. pl. — män. 1) Benämning på åtskilliga tyska embetsmän. — 2) (i Danmark och Norge) Styresman öfver ett Amt eller Län.

AMTMANSKA, f. 1. En amtmans fru.

AMTMANSKAP, n. 3. o. 3. En amtmans embete och värdighet.

AMULETT, -- lä'tt, m. 3. Vidskepligt förvaringsmedel emot olyckor och sjukdomar, bestående i en relik, bild, skrift, ett band med trollformler eller annat ting, som man bär på sig, oftast hängadt omkring halsen. [Amulet.]

AMUR, m. 3. sing. (bot.) Luktgräs. *Milium effusum*.

AMURETT, -- rä'tt, m. 3. Flyktig kärlekshandel.

AMÖBLEMANG, --- ång, n. 3. Samteliga till ett rum hörande möbler. [Ameublement.]

AN, adv. Förekommer blott i uttrycket: *Af och an*, sammansatt adverb, som betyder: fram och tillbaka. *Gå, springa, löpa af och an*.

AN, partikel. Ursprungligen lånad ifrån tyskan, brukas denna partikel i förening med verber, dels såsom: a) oskiljaktigt ifrån verbet, t. ex: *Anmärka*. *Anhålla* (ej märka an, hålla an); dels b) skiljaktigt, t. ex.: *Anställa*, *Ansätta*, hvarvid man äfven kan säga *ställa an*, *sätta an*; dels c) såsom alltid skild ifrån verbet, ehuru dermed bildande ett enda begrepp, t. ex.: *Gå an* (i dess bemärkelse af: vara verkställbar, gå för sig), ty man kan ej säga: *det angår att ljuga*, i st. f. *det går an att ljuga*.

ANA, v. a. och impers. 1. Hafva en dunkel, oförklarlig, instinktilk förkänsla af en tillkommande händelse. *A. en lycka, olycka. Jag a-r deraf intet godt. Jag a-r, det a-r mig, att allt skall gå bra.* — *Anande*, n. 4. (föga brukl.)

ANABAPTIST, -- bapptis't, m. 3. Se *Vederdöpare*.

ANABAPTISTISK, a. 2. Som tillhör, angår eller har egenskap af vederdöpare.

ANAGRAM, -- gråmm, n. 3. Ett ord, som uppkommit genom bokstäfvernas omflyttning i ett förutvarande ord, namn eller mening, t. ex.: *Augustus af Gustavus*. — Bokstafslek. [--- mm.]

ANAKORET, --- rét, m. 3. 1) Benämning på personer, som, i kristna kyrkans äldsta tider, drogo sig undan till ödemarker, för att genom botgöring, fastor och beständiga böner uppnå högsta grad af helighet. *Simon Stylites var en a.* — 2) Munkar, som icke finga lemna sitt klostrets område, till skilnad ifrån Eremiter, som finga gå, när och hvar de behagade. [Anach-.]

ANAKORETISK, a. 2. Ytterst sträng, enligt med en anakorets lefnadssätt. *Föra ett a-t lif*. [--- cho-.]

ANAKREONTISK, --- å'nn --, a. 2. 1) (litt.) Som i afseende på skaldeart, stil och anda har tycke af Anakreons oder. — 2) (prosod.) Säges om ett versslag, bestående af tre jambor och en kort eller lång stafvelse: — | — | — | — | — | — |

ANAKRONISM, -- krånissm, m. 3. Fel i tidräkningen, då en historisk händelse förlägges längre

tillbaka i tiden, än den verkliga passerat. Motsatsen dertill är Parakronism, men oftast nyttjas äfven *A.* i denna bemärkelse, d. v. s. att en händelse beskrifves såsom inträffad i en sednare tid, än den tilldragit sig. Tidräkningsfel. [--- chro-].

ANALEKTER, -- lä'cktr, m. 3. pl. Valda stäl-len ur författare. [--- lect-.]

ANALOG, -- å'g, a. 2. 1) Som har lika förhållande med något annat: förhållningsmessig. — 2) I det hela eller delvis öfverensstämmande: likstämmig.

ANALOGI, -- lå'ji, f. 3. 1) Öfverensstämmelse mellan ting i bekanta förhållanden: Förhållningsmessighet. — 2) Öfverensstämmelse mellan ting i bekanta egenskaper: Likstämmighet. Brukas i denna bemärkelse både om begrepp och yttre föremål. *A. med, emellan*. [--- logie.]

ANALOGISK, a. 2. Se *Analog*.

ANALYS, -- y's, f. 3. (vetenskapst.) 1) (i allm.) Upplösning i sina delar. Motsats: *Synthes*. — 2) (kem.) Ett ämnes upplösning i sina beståndsdelar. — 3) (fil.) Sönderdelning af begreppen, hvarmedelst man ifrån allmänna begrepp uppstiger till de enkla, till grunderna. — 4) (filol.) Kort förklaring af en sats, en mening, en skrift. — 5) (mat.) Lösning af problem.

ANALYSERA, v. a. 1. (vetenskapst.) Upplösa i sina delar, beståndsdelar, kännemärken; lösa matematiska uppgifter; i korthet förklara innehållet af en sats, en mening eller skrift. Jfr. *Analys*. — *Analyserande*, n. 4. o. *Analysering*, f. 2.

ANALYTISK, a. 2. (vetenskapst.) 1) Som upplöser något i dess delar, beståndsdelar, kännemärken. — 2) Som går ifrån det enskilda till allmänna grunder. *A. metod. A-t förfaringsätt*. — Motsats: *Synthetisk*. — 3) (log.) *A-t omdöme*, hvars predikat ligger i sjelfva subjektets begrepp. Motsats: *Synthetisk. A. metod*. Jfr. *Analys*.

ANALYTISKT, adv. (vetenskapst.) På analytiskt sätt, genom den analytiska metoden.

ANAMMA, v. a. 1. 1) Emottaga, undfå. *A. sakramentet*. Föga brukligt, utom i detta kyrkliga uttryck. — 2) (pop.) Taga, knipa, tillägna sig. *Han a-de min kassa*. Brukas ofta i svordomar, liksom *Regera, Anfakta, Besitta*. — *Anammande*, n. 4. [Anamma, Annama.]

Anm. Allmänna bruket, äfvensom uttalet, fordrar skrifsättet *Anamma*, ehuru det enligt etymologien (från det tyska *annehmen*) borde heta *Annama*.

ANAMMELSE, f. 3. Handlingen, då man anämnar. Brukas endast i det kyrkliga uttrycket *Christi mandoms a.*, d. v. s. Christi iklädande af menniskonatur. [Anammelse, Annamelse.]

ANAMORFOS, -- märffös, f. 3. (vetensk.) Missbildning; ett högre organs öfvergående till ett lägre.

ANANAS, ånass, m. 3. (bot.) 1) Tropisk växt, som i Europa odlas i särskilda dertill inrättade drifhus. — 2) Den utmärkt välsmakliga och välluktande frukten deraf.

ANANASPUNSCH, m. 3. En tillblandning af 3 eller 4 delar rhenskt vin, 1 del champagne eller Capvin, med apelsin-, citron- och anassaft, pomeransskal och socker.

ANANASSMULTRON, n. 3. En sort smultron med ananaslukt.

ANAPEST, -- på'sst, m. 3. (prosod.) Ett slags versfot, (---).